

بررسی ارتباط بین درصد تغییرات توزیع سود با تأخیر حسابداری

محسن حمیدیان^۱، فیروزه جباری^۲

^۱ دانشیار، گروه حسابداری، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

^۲ دانشجوی دکترا حسابداری گروه حسابداری، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

چکیده

هدف از این تحقیق بررسی ارتباط بین درصد تغییرات توزیع سود با تأخیر حسابداری می‌باشد. برای آزمون فرضیات تحقیق از روش رگرسیون چند متغیره استفاده شده است. جامعه آماری این تحقیق شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در نظر گرفته شد. برای انتخاب نمونه شرکتهای مورد آزمون، هر شرکتی که معیارهای انتخاب نمونه را دارا نبود به طور سیستماتیک از نمونه شرکتهای حذف شد. در نهایت طبق محدودیتهای نمونه گیری، نمونه نهایی ۳۰۰ شرکت در دوره آزمون بین سالهای ۱۳۹۴ تا ۱۴۰۱ و در مجموع تعداد ۶۰۰ سال- شرکت انتخاب شد. نتایج آزمون فرضیه‌ها نشان داد که بین نسبت توزیع سود و درصد تغییرات توزیع سود نسبت به میانگین صنعت با تأخیر حسابداری ارتباط معناداری وجود دارد.

واژه‌های کلیدی: توزیع سود، حسابداری، تأخیر حسابداری، درصد تغییرات

مقدمه

کارایی گزارشگری مالی به عنوان یکی از ویژگیهای مهم در کیفیت گزارشگری سالانه محسوب میشود. کارایی گزارشگری مالی معمولاً در به موقع بودن اطلاعات که از اجزای ویژگی کیفی اطلاعات است، مستتر میباشد. با افزایش تأخیر، مفید بودن اطلاعات افشاء شده توسط شرکتها کاهش مییابد (بنت هاشم^۱ و بنت عبدالرحمان، ۲۰۱۱). همچنین قابلیت اتکا در موازنه با به موقع بودن اطلاعات، در بیانیه مفاهیم شماره ۲ و در چارچوب نظری ایران به عنوان یکی از اجزای اصلی ویژگیهای کیفی اطلاعات بیان میگردد. حسابرسی گزارشهای مالی از یک سو و ارائه به موقع گزارشهای مالی حسابرسی شده از سوی دیگر میتواند کیفیت مطلوب گزارشگری مالی را به همراه داشته باشد. در این راستا هیأت مدیره سازمان بورس اوراق بهادار تهران با انتشار دستورالعمل اجرایی افشای اطلاعات شرکتهای پذیرفته شده در بورس مصوب ۱۳۸۶/۰۵/۰۳، این شرکتهای را ملزم به ارائه صورتهای مالی حسابرسی شده تا ۴ ماه پس از پایان سال مالی نموده است.

اشتون و همکاران^۲ (۱۹۸۷) فاصله زمانی بین پایان سال مالی تا تاریخ گزارش حسابرسی را به عنوان تأخیر در زمان صدور گزارش حسابرسی بیان میکنند. این تأخیر سبب خواهد گردید که سهامداران فعلی و آینده شرکت انجام معاملات خود را تا زمان انتشار صورتهای مالی به تأخیر بیندازند (ان جی و تای^۳، ۱۹۹۴) که این عمل نیز بر روی قیمت سهام شرکت اثر منفی خواهد گذاشت. اواتسو آنساه^۴ (۲۰۰۰) به موقع بودن فرآیند حسابرسی را به عنوان یکی از معیارهای به موقع بودن صورتهای مالی بیان میکند. بنابراین مهم است که شرکتهای برای به موقع بودن صورتهای مالی خود به فرآیند حسابرسی نیز توجه داشته باشند.

از این رو پژوهش حاضر به دنبال یافتن پاسخی به این سؤال اصلی است که آیا بین درصد تغییرات توزیع سود با تأخیر حسابرسی رابطه معنی داری وجود دارد یا خیر؟

مبانی نظری

سود گزارش شده از جمله اطلاعات مالی مهمی است که در هنگام تصمیم گیری توسط افراد در نظر گرفته می شود. تحلیل گران مالی عموماً سود گزارش شده را بعنوان یک عامل برجسته در بررسی ها و قضاوت های خود مد نظر قرار می دهند. همچنین سرمایه گذاران برای تصمیمات سرمایه گذاری خود بر اطلاعات مندرج در صورت های مالی واحدهای اقتصادی خصوصاً سود گزارش شده اتکا می کنند (مشایخی، بیتا و منتی، وحید). در نتیجه با توجه به نقش کلیدی سود در تصمیم گیری استفاده کنندگان، بخش اعظمی از بودجه زمانی عملیات حسابرسی به گردآوری و ارزیابی شواهد مربوط به سود و عناصر تشکیل دهنده آن اختصاص مییابد، بنابراین سود حسابداری به عنوان نتیجه فعالیت یک واحد تجاری طی یک دوره مالی، می تواند بر فرآیند عملیات حسابرسی تاثیرگذار باشد (عباس زاده، و همکاران) و نوسانات سود بر ریسک حسابرسی اثرگذار است (Bryan, D., Mason, T., & Reynolds, J. K. (2018) حسابرسان می توانند سطوح بالا یا پایین نوسانات سود را به عنوان عامل فزاینده ریسک تلقی کنند. آنها ممکن است نوسانات بالای سود را به عنوان عامل افزایش ریسک در نظر بگیرند زیرا الف (سودی که نوسان بیشتری دارد بنابراین از قابلیت پیش بینی کمتری برخوردار است) (Dichev, I., & Tang, V.)

¹ Binti Hashim

² Ashton

³ Ng, P. H. and Tai

⁴ Owusu

(2009)) و به احتمال زیاد تفاوت‌های زیادی بین انتظارات حسابرسان از سود و سود گزارش شده توسط صاحبکار ایجاد می‌کند و ب (انجام برآوردهای قابل اتکای حسابداری، به ویژه هنگامی که سود پرنوسان است، ممکن است چالش برانگیز باشد. از طرفی اگر حسابرسان استنباط کنند که سود دارای نوسان کم، نشان دهنده هموارسازی سود توسط مدیریت و خطر مدیریت سود بیشتر است، ممکن است نوسانات پایین سود را نیز به عنوان عامل افزایش ریسک در نظر بگیرند (Bryan, D., & Mason, T) طبق تئوری تلاش حسابرسی، یکی از عواملی که موجب کاهش ریسک حسابرسی و افزایش توانایی کشف حسابرسان می‌شود، تلاش حسابرسی یا مدت زمانی است که حسابرسان برای رسیدگی‌ها صرف می‌کند. بنابراین کاهش تلاش حسابرسی و عدم صرف زمان کافی برای رسیدگی‌ها می‌تواند احتمال خطر عدم کشف حسابرسی را به شدت افزایش دهد (Blankley, A. I., Hurtt, D. N. & MacGregor, J. E. (2012)) از آنجا که تحقیقات قبلی حاکی از آن است که تاخیر گزارش حسابرسی معیار معقولی از تلاش حسابرسی است و با توجه به اینکه نوسانات (بالا یا پایین) سود و عناصر تشکیل دهنده آن عاملی برای افزایش ریسک حسابرسی است که مستلزم صرف زمان بیشتر توسط حسابرسان است. حسابرسان طبق دستورالعمل حسابرسی مبتنی بر ریسک (کمیته تجدید نظر دستورالعمل حسابرسی) و بر اساس فرمول خطر حسابرسی، هم در ابتدا و هم در پایان کار حسابرسی به برآورد خطر بررسی‌های تحلیلی می‌پردازند و نوسانات سود و عناصر تشکیل دهنده آن را مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌دهند. مسلماً برداشت حسابرسان از سود معطوف به رقم سود خالص نبوده و جهت بررسی‌های عمیق‌تر، تمام اجزا و عوامل موثر بر سود را مورد توجه قرار می‌دهند. سود حسابداری گزارش شده در صورت‌های مالی، به دو جزء نقدی و تعهدی قابل تفکیک است. با توجه به اهمیت جزء تعهدی سود حسابداری که بیشترین بودجه زمانی حسابرسان صرف رسیدگی و اطمینان از صحت ارائه و افشای آنها در صورت‌های مالی می‌شود، در این پژوهش کلیه اقلام تعهدی موجود در یک صورت وضعیت مالی (ترازنامه) طبق تعریف ریچاردسون و همکاران از طریق تغییر در تمام دارایی‌های غیرنقدی منهای تغییر در بدهی‌ها اندازه‌گیری و به ۳ عنصر تغییر در سرمایه در گردش خالص غیرنقدی (اقلام تعهدی با قابلیت اتکای پایین)، تغییر در دارایی‌های عملیاتی غیرجاری (اقلام تعهدی با قابلیت اتکای متوسط) و تغییر در دارایی‌های مالی خالص (اقلام تعهدی با قابلیت اتکای بالا) تفکیک گردیده و تاثیر هر یک به طور جداگانه بر تاخیر در گزارش حسابرسی بررسی شده است. تغییر در سرمایه در گردش خالص غیرنقدی از طریق تغییر دارایی‌های جاری (به استثناء وجه نقد و سرمایه‌گذاریها) منهای تغییر بدهی‌های جاری (به استثناء تسهیلات مالی) اندازه‌گیری می‌شود و با توجه به اینکه هر دو طبقه قابلیت اتکای پایینی دارند (به دلیل وجود حسابهای دریافتی و موجودی کالا و همچنین پیش دریافت‌ها و مالیات‌های پرداختنی) لذا در کل تغییر در سرمایه در گردش خالص غیرنقدی از قابلیت اتکای پایینی برخوردار است. تغییر در دارایی‌های عملیاتی غیرجاری از طریق تغییر دارایی‌های غیر جاری (به استثناء سرمایه‌گذاریها) منهای تغییر بدهی‌های غیر جاری (به استثناء تسهیلات مالی) اندازه‌گیری می‌شود و با توجه به اینکه طبقه دارایی‌های غیرجاری دارای قابلیت اتکای پایین (به دلیل سلیقه مدیریت در برآورد هزینه‌های استهلاک و مخارج سرمایه‌ای و غیرسرمایه‌ای) و طبقه بدهی غیرجاری دارای قابلیت اتکای بالایی است (به دلیل وجود اسناد پرداختنی که اوراق فیزیکی قابل روئیتی است و ذخیره مزایای پایان خدمت که طبق قانون و فرمول واحد در همه شرکت‌ها محاسبه می‌شود) لذا در کل تغییر در دارایی‌های عملیاتی غیرجاری از قابلیت اتکای متوسطی برخوردار است. تغییر در دارایی‌های مالی خالص از طریق تغییر سرمایه‌گذاریهای جاری و غیرجاری منهای تغییر تسهیلات مالی جاری و غیرجاری اندازه‌گیری می‌شود و با توجه به اینکه هر دو طبقه قابلیت اتکای بالایی دارند (هر دو دارای اوراق و اسناد معتبر برون سازمانی است و فارغ از هر گونه برآورد است) لذا در کل تغییر در دارایی‌های مالی خالص از

قابلیت اتکای بالایی برخوردار است. علت استفاده از این تعریف این است که اولاً کلیه ارقام تعهدی مرتبط با صورت وضعیت مالی (ترازنامه) و اسلون که در سود خالص حسابداری مستتر است را در بر می‌گیرد و با تعاریف ارائه شده توسط هیلی که بر ارقام تعهدی سرمایه در گردش مبتنی هستند، متفاوت است. ثانیاً با طبقه بندی قابلیت اتکای این ارقام که اثرگذار بر مدت زمان رسیدگی حسابرسان و در نهایت تأخیر در گزارش حسابرسی است، اثر قابلیت اتکای انواع ارقام تعهدی را نیز بر تأخیر گزارش حسابرسی می‌سنجد.

مروری بر پیشینه پژوهش

پورحیدری و همکاران (۱۴۰۳) به بررسی اثر مشغله شریک حسابرس بر کیفیت حسابرسی، تأخیر گزارش حسابرس و هزینه سرمایه پرداختند. بر اساس یافته‌ها، فرضیه اول، دوم و سوم تأیید شدند و مشغله شریک حسابرس با تأخیر گزارش حسابرس و هزینه سرمایه رابطه مثبت و معنادار و با کیفیت حسابرسی رابطه منفی و معنادار دارد. مشغله شرکای حسابرسی باعث تأخیر گزارش حسابرس، کاهش کیفیت حسابرسی و افزایش هزینه سرمایه می‌شوند.

تنانی و نصرتی (۱۴۰۲) به مطالعه نوسانات سود و تأخیر در گزارش حسابرسی پرداختند. نتایج برآورد رگرسیون‌های چندگانه حاکی از این است که بین نوسان سود و تأخیر در گزارش حسابرسی رابطه مثبت و معنادار وجود دارد. همچنین به دلیل اهمیت جزء تعهدی سود حسابداری، ارقام تعهدی سود حسابداری به سه قسمت تغییر در سرمایه در گردش غیرنقدی (ارقام تعهدی با قابلیت اتکای پایین)، تغییر در دارایی‌های عملیاتی غیرجاری (ارقام تعهدی با قابلیت اتکای متوسط) و تغییر در دارایی‌های مالی خالص (ارقام تعهدی با قابلیت اتکای بالا) تفکیک گردیده و تأثیر هر یک بطور جداگانه بر تأخیر گزارش حسابرسی بررسی شده است. نتایج حاصل از بررسی، حاکی از وجود رابطه مثبت و معنادار بین هر سه متغیر فوق و تأخیر در گزارش حسابرسی می‌باشد که نشان می‌دهد با افزایش نوسان ارقام تعهدی (فارغ از قابلیت اتکای آنها)، تأخیر گزارش حسابرسی افزایش می‌یابد.

رحمانیان کوشککی و کر (۱۴۰۲) به مطالعه رابطه بین عملکرد پایداری شرکت و سیاست تقسیم سود با توجه به نقش حاکمیت شرکتی و مالکیت نهادی پرداختند. نتایج حاصل از آزمون آماری نشان می‌دهد که عملکرد پایداری شرکت، سیاست تقسیم سود را بهبود میبخشد. همچنین، حاکمیت شرکتی رابطه مثبت بین عملکرد پایداری شرکت و سیاست تقسیم سود را تقویت میکند. علاوه بر این، مالکیت نهادی رابطه مثبت بین عملکرد پایداری شرکت و سیاست تقسیم سود را تعیین می‌نماید. حاکمیت شرکتی ابزاری برای ایجاد توازن بین منافع سهامداران و مدیریت است که سبب کاهش مشکلات نمایندگی میشود. از این رو، شرکت‌های با حاکمیت شرکتی بهتر، مشکلات نمایندگی کمتری دارند. افزون بر این، مالکان نهادی عمدتاً گرایش به بازده کوتاه مدت دارند و کمتر توجه خود را معطوف فعالیت‌های پایداری شرکتها میکنند.

افخمی و همکاران (۱۴۰۲) به مطالعه تأثیر افشای مسائل عمده حسابرسی در گزارش حسابرس مستقل بر حق‌الزحمه حسابرسی و تأخیر در صدور گزارش حسابرس پرداختند. نتایج این تحقیق نشان داد که گنجاندن مسائل عمده حسابرسی در گزارش‌های حسابرس مستقل منجر به تأخیر در صدور گزارش حسابرسی می‌شود. همچنین ما شواهدی مبنی بر وجود رابطه مثبت معنادار بین مسائل عمده حسابرسی و هزینه‌های حسابرسی ارائه می‌دهد. یافته‌های ما به تدوین کنندگان قوانین و مقررات و ناظران برای درک بهتر عواقب استانداردهای حسابرسی جدید کمک می‌کند.

گل محمدی و آبیاری (۱۴۰۰) بین قابلیت مقایسه حسابداری با تأخیر گزارش حسابداری و تعداد بندهای شرط رابطه منفی و معنی دار یافتند. این نتیجه از منظر ریسک ذاتی حسابداری و کارایی اطلاعاتی قابل تفسیر است؛ چرا که قابلیت مقایسه حسابداری، ریسک حسابداری و هزینه کسب اطلاعات را کاهش می دهد. به طور خلاصه می توان بیان داشت که قابلیت مقایسه حسابداری، سودمندی اطلاعات حسابداری را برای حسابرسان مستقل افزایش می دهد و در مجموع منجر به بهبود کیفیت حسابداری می گردد.

نعمتی و همکاران (۱۴۰۰) به مطالعه عوامل مؤثر بر تأخیر گزارش حسابداری در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. نتایج نشان داد که بین اندازه شرکت، اندازه موسسه حسابداری، دوره تصدی و حق الزحمه حسابرس با تأخیر در گزارش حسابداری رابطه معکوس و معناداری وجود دارد همچنین بین دوگانگی وظیفه مدیر عامل، مالکیت سهامداران نهادی، تمرکز مالکیت، وجود کمیته حسابداری و ضعف کنترل داخلی با تأخیر گزارش حسابرس رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد.

سات و التریدیس (۲۰۲۲) طی پژوهشی به بررسی تأثیر پیچیدگی زبان گزارش های مالی بر سیاست تقسیم سود شرکتها در امریکا پرداختند. نتایج این پژوهش نشان داد شرکت هایی که گزارشهای سالانه پیچیده دارند، تمایل دارند سود سهام کمتری بپردازند. علاوه بر این، تحت تأثیر عدم تقارن اطلاعاتی، رابطه به این پیچیدگی زبان گزارش های مالی و سیاست تقسیم سود تضعیف میشود.

باروز و همکاران (۲۰۲۱) نقش سهامداران فعال در تصمیمات تقسیم سود شرکت های غیرمالی ایالت متحده را بررسی کردند. یافته های این پژوهش از این ادعا پشتیبانی می کند که کمپین های فعال بطور مثبتی با احتمال تصمیم شرکتها برای پرداخت سود سهام مرتبط هستند.

برایان و ماسون^۵ (۲۰۲۰) یک رابطه منفی بین نوسانات سود و تأخیر گزارش حسابداری یافتند، که واکنش حسابرسان به سود کم نوسان با افزایش تلاش آنها سازگاری دارد. علاوه بر این آنها متوجه شدند که نوسان کم سود، تأثیری قوی بر افزایش تأخیر گزارش حسابداری دارد زمانی که سطح بالایی از هموارسازی سود وجود داشته باشد. همچنین نتایج پژوهش آنها نشان داد که ارتباط بین نوسانات سود و تأخیر گزارش حسابداری توسط عواملی چون حسابرسان غیر متخصص در صنعت، حسابرسان با تصدی کوتاه مدت و موسسات حسابداری کوچک و متوسط هدایت می شود.

الیه (۲۰۱۹) نشان داد پس از ادغام مؤسسات حسابداری شرکت های حسابداری شده تأخیر کمتر در ارائه گزارش حسابداری داشته اما شواهدی از افزایش حق الزحمه با کاهش کیفیت حسابداری به دنبال ادغام مؤسسات حسابداری به دست نیامد.

فرضیه های پژوهش

فرضیه اول: بین درصد تغییرات توزیع سود نسبت به میانگین صنعت و تأخیر حسابداری رابطه معنی داری وجود دارد.

فرضیه دوم: بین نسبت توزیع سود و تأخیر حسابداری رابطه معنی داری وجود دارد.

⁵ Bryan & Mason

روش شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از لحاظ هدف، پژوهشی کاربردی، از نظر شیوه اجرا پژوهشی توصیفی- علی، و از نظر شیوه گردآوری داد ها از نوع پس رویدادی است و از نظر نوع جمع آوری داده ها و اطلاعات، کتابخانه ای میباشد. جهت آزمون فرضیه های پژوهش پس از انتخاب شرکتهای نمونه و جمع آوری اطلاعات مورد نیاز، از مدل های رگرسیونی استفاده شد. همچنین جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات پس از پردازش توسط نرم افزار صفحه گسترده اکسل، نرم افزار ره آورد نوین مورد استفاده قرار گرفته است. قلمرو مکانی پژوهش شامل کلیه شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بین سال های ۱۳۹۴ تا ۱۴۰۱ میباشد. با تعداد ۳۰۰ شرکت بین سالهای ۱۳۹۴ الی ۱۴۰۱ بعنوان نمونه آماری انتخاب شد. در نتیجه، داده های ۶۰۰ سال-شرکت برای واکاوی گردآوری شد.

جامعه آماری این پژوهش شامل تمامی شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است که با تعدیل این جامعه با قید محدودیتهای زیر، نمونه آماری مشخص گردید.

قبل از سال مالی ۱۳۹۴ در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته شده باشند و نام آنها تا پایان سال ۱۴۰۱ از فهرست شرکتهای یاد شده حذف نشده باشند.

جزء شرکتهای سرمایه گذاری، مالی و واسطه گری مالی نباشند.

در طی دوره پژوهش، توقف فعالیت نداشته باشند و یا اقدام به تغییر سال مالی ننموده باشند.

سال مالی آنها منتهی به ۲۹ اسفند ماه باشند.

اطلاعات مورد نیاز متغیرهای پژوهش در خصوص آنها در دسترس باشند.

یافته های پژوهش

آمار توصیفی

آمار توصیفی پژوهش حاضر که شامل میانگین، میانه، حداکثر، حداقل، انحراف معیار، چولگی و ضریب کشیدگی می باشد به شرح نگاره (۱) است.

جدول (۱): آمار توصیفی متغیرها

متغیرهای پژوهش	میانگین	میان	بیشینه	کمینه	انحراف معیار
تاخیرحسابرسی	۴۳/۸۵۷	۴۳/۰۰۰	۵۸/۰۰۰	۳۱/۰۰۰	۷/۶۴۴
رشد شرکت	۲/۵۹۰	۲/۱۲۵	۴۴/۰۲۰	-۲۵/۸۹۰	۴/۹۳۱
عملکرد شرکت	۴۳۳۵۶۶	۴۴۵۸۳	۱۹۹۵۱۷۷۶	-۹۲۴۴۳۰	۲۰۲۷۲۷۰
اهرم مالی	۰/۵۷۸	۰/۳۷۷	۸/۰۷۷	۰/۰۰۰	۰/۷۵۱
اندازه شرکت	۲۲/۱۰۶	۲۲/۱۰۰	۲۴/۲۸۰	۲۴/۲۹۰	۰/۸۸۰
درصد تغییرات توزیع سود نسبت به میانگین صنعت	۱/۹۸۴	۱/۱۴۹	۴۶/۲۸۰	-۲۰/۶۰۷	۵/۱۸۸
نسبت توزیع سود	۱/۶۶۲	۱/۱۳۰	۲۵۰/۰۰۰	-۱۴۳/۳۳۰	۱۹/۲۶۷

آزمون فرضیه‌های پژوهش

نتایج حاصل از آزمون فرضیه اول

برای آزمون فرضیه اول پژوهش مبنی بر این که «بین درصد تغییرات توزیع سود نسبت به میانگین صنعت و تأخیر حسابرسی رابطه معنی‌داری وجود دارد»، از مدل رگرسیون حداقل مربعات معمولی به روش داده‌های ترکیبی استفاده شده است. در همین راستا، برای برآورد مدل از متغیر وابسته یعنی تأخیر حسابرسی به همراه متغیر مستقل درصد تغییرات توزیع سود نسبت به میانگین صنعت و متغیرهای کنترلی اهرم مالی، رشد شرکت، اندازه شرکت و عملکرد شرکت استفاده بعمل آمده است. در ادامه، نتایج حاصل از بررسی ضرایب متغیرهای مدل که در جدول شماره ۲ ارائه شده است، توضیح داده می‌شود.

جدول ۲: نتایج حاصل از بررسی ضرایب جزئی مدل - فرضیه اول

متغیرها	ضرایب	خطای استاندارد	آماره t	معناداری
درصد تغییرات توزیع سود نسبت به میانگین صنعت	۰/۲۵۶	۰/۰۸۴	۳/۰۵۰	۰/۰۰۲
رشد شرکت	-۰/۲۱۱	۰/۰۹۲	-۲/۲۶۹	۰/۰۰۴
عملکرد شرکت	۰/۰۹۸	۰/۰۲۱	۴/۵۹۳	۰/۰۰۷
اهرم مالی	۱/۳۲۸	۰/۱۷۹	۷/۴۲۲	۰/۰۰۱
اندازه شرکت	۰/۸۲۸	۰/۳۲۲	۲/۵۷۴	۰/۰۰۷
مقدار ثابت	۹/۸۷۱	۱/۴۵۳	۶/۷۸۹	۰/۰۰۹

همان‌طور که در جدول شماره ۲ ملاحظه می‌شود، ضریب متغیر مستقل بیانگر این است که درصد تغییرات توزیع سود نسبت به میانگین صنعت به عنوان معیاری از سیاست‌های تقسیم سود دارای تأثیر مثبت بر تأخیر حسابرسی است. مقدار آماره t و معناداری مربوط به این آماره نیز نشان‌دهنده این است که این تأثیرگذاری از لحاظ آماری معنادار است. بنابراین، فرضیه اول پژوهش در سطح اطمینان ۹۵ درصد پذیرفته می‌شود و در مجموع چنین نتیجه‌گیری می‌شود که با افزایش درصد تغییرات توزیع سود نسبت به میانگین صنعت، میزان تأخیر حسابرسی به صورت معناداری افزایش می‌یابد. ضرایب و سطح معناداری آماره t مربوط به متغیرهای کنترلی نیز نشان‌دهنده این است که عملکرد شرکت، اهرم مالی و اندازه شرکت دارای تأثیر مثبت و معنادار بر میزان تأخیر حسابرسی است، همچنین ضرایب و سطح معناداری آماره t مربوط به متغیر کنترلی رشد شرکت نشان‌دهنده این است که رشد شرکت دارای تأثیر منفی و معنادار بر میزان تأخیر حسابرسی است.

نتایج حاصل از آزمون فرضیه دوم

برای آزمون فرضیه دوم پژوهش مبنی بر این که «بین نسبت توزیع سود و تأخیر حسابرسی رابطه معنی‌داری وجود دارد»، از مدل رگرسیون حداقل مربعات معمولی به روش داده‌های ترکیبی استفاده شده است. در همین راستا، برای برآورد مدل از متغیر وابسته یعنی تأخیر حسابرسی به همراه متغیر مستقل نسبت توزیع سود و متغیرهای کنترلی اهرم مالی، رشد شرکت، اندازه شرکت و عملکرد شرکت استفاده بعمل آمده است.

در ادامه، نتایج حاصل از بررسی ضرایب متغیرهای مدل که در جدول شماره ۳ ارائه شده است، توضیح داده می‌شود.

جدول ۳: نتایج حاصل از بررسی ضرایب جزئی مدل - فرضیه دوم

متغیرها	ضرایب	خطای استاندارد	آماره t	معناداری
نسبت توزیع سود	۰/۱۳۳	۰/۰۲۳	۵/۸۳۴	۰/۰۱۰
رشد شرکت	-۰/۱۸۹	۰/۰۹۳	-۲/۰۱۸	۰/۰۴۴
عملکرد شرکت	۰/۴۲۶	۰/۱۲۱	۳/۵۰۹	۰/۰۰۷
اهرم مالی	۰/۸۶۷	۰/۳۸۷	۲/۳۳۸	۰/۰۰۹
اندازه شرکت	-۰/۵۱۹	۰/۱۲۹	-۴/۰۲۰	۰/۰۰۰
مقدار ثابت	۴۴/۵۶۰	۱۱/۶۳۵	۳/۳۲۹	۰/۰۰۰

همان‌طور که در جدول شماره ۳ ملاحظه می‌شود، ضریب متغیر مستقل بیانگر این است که نسبت توزیع سود به عنوان معیاری از حاکمیت شرکتی دارای تأثیر مثبت بر تاخیر حسابرسی است. مقدار آماره t و معناداری مربوط به این آماره نیز نشان‌دهنده این است که این تأثیرگذاری از لحاظ آماری معنادار است. بنابراین، فرضیه دوم پژوهش در سطح اطمینان ۹۵ درصد پذیرفته می‌شود و در مجموع چنین نتیجه‌گیری می‌شود که با افزایش نسبت توزیع سود، میزان تاخیر حسابرسی به صورت معناداری افزایش می‌یابد. ضرایب و سطح معناداری آماره t مربوط به متغیرهای کنترلی نیز نشان‌دهنده این است که عملکرد شرکت و اهرم مالی دارای تأثیر مثبت و معنادار بر میزان تاخیر حسابرسی است، همچنین ضرایب و سطح معناداری آماره t مربوط به متغیرهای کنترلی رشد شرکت و اندازه شرکت نشان‌دهنده این است که رشد شرکت و اندازه شرکت دارای تأثیر منفی و معنادار بر میزان تاخیر حسابرسی است.

نتیجه‌گیری

با توجه به معنادار بودن ضرایب معیارهای سیاست تقسیم سود در مدل‌های برآورد شده، در مجموع چنین نتیجه‌گیری می‌شود که فرضیه پژوهش در سطح اطمینان ۹۵ درصد پذیرفته می‌شود و با افزایش معیارهای سیاست تقسیم سود، تاخیر حسابرسی به صورت معناداری افزایش می‌یابد و بالعکس. ضرایب و سطح معناداری آماره t مربوط به متغیرهای کنترلی نیز نشان‌دهنده این است که عملکرد شرکت و اهرم مالی دارای تأثیر مثبت و معنادار بر میزان تاخیر حسابرسی است، همچنین ضرایب و سطح معناداری آماره t مربوط به متغیرهای کنترلی رشد شرکت و اندازه شرکت نشان‌دهنده این است که رشد شرکت و اندازه شرکت دارای تأثیر منفی و معنادار بر میزان تاخیر حسابرسی است.

پیشنهادات حاصل از یافته‌های پژوهش

در خصوص نتایج حاصل از فرضیه های تحقیق پیشنهاد می‌شود:

از دیگر سو به منظور جلوگیری از افزایش پدیده تاخیر حسابرسی و تاخیر مدیریتی، که سبب بدبینی سرمایه‌گذاران در مورد سرمایه‌گذاری در بورس اوراق بهادار می‌گردد، می‌توان وجود برخی از سازوکارهای حاکمیت شرکتی را توسط مراجع اداره کننده بورس اوراق بهادار در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران ضروری نمود.

با توجه به نتیجه تحقیق حاضر به مدیران شرکت‌ها توصیه می‌گردد که به منظور پیشگیری از وقوع شرایطی که زمینه لازم را برای وقوع تاخیر حسابرسی شرکت فراهم می‌آورد در سیستم حسابداری خود توجه ویژه‌ای به این ویژگی‌ها نمایند. بررسی روابط فوق با استفاده از سایر روش‌های آماری مانند سری‌های زمانی که می‌تواند با کاهش خطاهای آماری ممکنه نتایج تحقیق را بهتر بیان کند. بررسی میزان تاثیر اقلام تعهدی به تفکیک عملیاتی و غیر عملیاتی بر میزان ریسک سقوط قیمت سهام در صنایع مختلف.

منابع

۱. افخمی، محمد، & فاضلی، نقی. (۱۴۰۲). تاثیر افشای مسائل عمده حسابرسی در گزارش حسابرس مستقل بر حق الزحمه حسابرسی و تاخیر در صدور گزارش حسابرس. پژوهش‌های حسابرسی حرفه‌ای، () ، - . doi: 10.22034/jpar.2024.2011171.1219
۲. پورحیدری، امید، سلطانی نژاد، احمدصادق، & سلطانی نژاد، ابراهیم. (۱۴۰۳). اثر مشغله شریک حسابرس بر کیفیت حسابرسی، تاخیر گزارش حسابرس و هزینه سرمایه. پژوهش‌های تجربی حسابداری، ۱۴ (۱) ، - . doi: 10.22051/jera.2023.43927.3138
۳. تنانی، محسن، & نصرتی، سعید. (۱۴۰۲). نوسانات سود و تاخیر در گزارش حسابرسی. مطالعات حسابداری و حسابرسی، (45) 12 (45). doi: 10.22034/iaas.2023.172686. 105-124.
۴. رحمانیان کوشکی، عبدالرسول، کر، رابعه (۱۴۰۲) رابطه بین عملکرد پایداری شرکت و سیاست تقسیم سود با توجه به نقش حاکمیت شرکتی و مالکیت نهادی. پژوهش‌های کاربردی در گزارشگری مالی، دوره دوازدهم، شماره ۲۲، بهار و تابستان ۱۴۰۲، صص ۴۱-۶۸.
۵. کمیته تجدید نظر دستورالعمل حسابرسی. (۱۳۹۸). نشریه ۱۵۰ دستورالعمل حسابرسی، انتشارات سازمان حسابرسی.
۶. گل محمدی، مجتبی و آبیاری، مجید. (۱۴۰۰). رابطه بین قابلیت مقایسه حسابداری، تاخیر گزارش حسابرسی و اظهار نظر حسابرسی. "مطالعات حسابداری و حسابرسی، انجمن حسابداری ایران، ۱۰ (۴۰)، صص ۹۶-۸۱.
۷. نعمتی ن.، گرجی زاده د.، & خان محمدی م. (۱۴۰۰). عوامل مؤثر بر تأخیر گزارش حسابرسی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. نشریه علمی رویکردهای پژوهشی نوین مدیریت و حسابداری، (16) 5 ، 138-157. Retrieved from <https://majournal.ir/index.php/ma/article/view/665>

8. Ashton, R. H. , Willingham, J. J. and Elliott, R. K. (1987). An empirical analysis of audit delay. *Journal of Accounting Research*, 25 (2) , 275-92.
9. Barros, V., Matos, P. V., Sarmento, J. M., & Vieira, P. R. (2021). Do activist shareholders influence a manager's decisions on a firm's dividend policy: A mixed-method study. *Journal of Business Research*, 122, 387-397.
10. Bryan, D., Mason, T., & Reynolds, J. K. (2018). "Earnings autocorrelation, earnings volatility and audit fees". *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 37 (3) , 47-69

11. Bryan, D., & Mason, T. (2020). "Earnings Volatility and Audit Report Lag". *Advances in Accounting*. 51, 100496.
12. Blankley, A. I., Hurtt, D. N. & MacGregor, J. E. (2012). "Abnormal audit fees and restatements". *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 31 (1) , 79-96.
13. Binti Hashim, Umami Junaidi, Binti Abdul Rahman, Rashidah (2011). Reviewing the literature on audit report lag and corporate governance. Bureau of Research and Consultancy.
14. Dichev, I., & Tang, V. (2009). "Earnings volatility and earnings predictability". *Journal of Accounting and Economics*, 47, 160-181.
15. Richardson, S.A., Sloan, R.G., Soliman, M.T., Tuna, I.,) 2005 (. "Accrual reliability, earnings persistence and stock prices", *Journal of Accounting and Economics* 39, 437-485.
16. Ng, P. H. and Tai, Y. K. (1994). An empirical examination of the determinants of audit delay in Hong Kong. *British Accounting Review*, 26, 43-59.
17. Owusu-Ansah, S. (2000). Timeliness of corporate financial reporting in emerging capital markets: Empirical evidence from the Zimbabwe Stock Exchange. *Accounting and Business Research*, 30, 241-254.
18. Sloan, R.G., 1996. "Do stock prices fully reflect information in accruals and cash flows about future earnings?" *The Accounting Review*, 71, 289-315.
19. Satt, H., & Iatridis, G. (2022). The effect of annual reports tone complexity on firms' dividend policy: evidence from the United States. *Review of Behavioral Finance*

Investigating the Relationship Between Percentage Changes in Profit Distribution and Audit Delay

Abstract

The purpose of this research is to investigate the relationship between the percentage of profit distribution changes and audit delay. Multivariate regression method has been used to test research hypotheses. The statistical population of this research was considered companies accepted in Tehran Stock Exchange. To select the sample of companies to be tested, any company that did not meet the sample selection criteria was systematically removed from the sample of companies. Finally, according to the sampling limits, the final sample of 300 companies was selected in the test period between 2014 and 2021 and a total of 600 companies. The results of the hypothesis test showed that there is a significant relationship between the profit distribution ratio and the percentage of changes in the profit distribution compared to the industry average with audit delay.

Key words: Profit Distribution, Audit, Audit Delay, Change Percentage
